

Skuggin hjá Emmu fram í ljósið

— Hugtakandi og fløvandi danskur filmur fekk størsta heiðurin á 30. Norðurlandsku filmsdögum í Lübeck.

«Hatta er hann!», hugsu eg, meðan eg gangi út úr stóru hollini í Kammerspiele der Bühnen Lübeck.

«Hatta er filmurinn, sum fær Lübecker Film-Linse».

Og rætt er mett, tí um kvöldið fær danski leikstjórinn Søren Kragh-Jacobsen heiðurslønina fyrri besta filmin á 30. Nordische Filmtage.

Filmurinn eitur «Skyggen af Emma», og hann er vissuliga góður. Emma er 11 ára gomul genta. Foreldrin eru rík. Men ríkidómið umfatar ikki foreldrakærleika. Árið er 1932 og sonurin hjá floghetjuni Lindberg er rændur. Hetta gevur Emmu hugskotið at skipa fyrri sínum egna ráni. Ein dagin rýmir hon, men letur eftir seg eitt bræv, har tað stendur, hon er rænd og, at foreldrin fara at frætta meira seinni. Um kvöldið er hon komin inn í ein bakgarð á Vesterbro. Her hittir hon Malthé. Hann er svii, men arbeiðir nú í kloakkunum undir Keypmannahavn. Hann hevur verið í fongsli fyrri millum annað harðskap.

So ólik tey eru, «spilta» yvirstættargentan og lúsu tí proletarurin, gerast tey kortini bestu vinir. Hjá Malthé finnur Emma allan tann kærleika, alla ta fatan, foreldur hennara hvørki hava stundir ella evni til at geva henni.

Søren Kragh-Jacobsen megnað enn eina ferð at lýsa barnasinnið so avbera væl. Filmurinn er vakur, hugtakandi, stuttligur og fjalgur, mest sum ov viðhvørt.

Fyrri sýningina segði leikstjórinn, at ætlan hansara var at sýna, hvussu illa vaksin duga at fáa samband við børn.

Søren Kragh-Jacobsen (v.m.) er einasta filmslistarfolk higar til, sum hevur fingið Lübecker Film-Linse tvær ferðir.

Fyrstu ferð, í 1979, var hann á veg aftur til Danmarkar, tá dómsnevndin tók avgerðina um, at filmur hansara «Vil du se min smukke navle?» skuldi hava fyrstu Filmslinsuna úr Lübeck. Men tað eydnaðist at fáa fatar í Søren, just sum tokið skuldi fara, so hann kundi sjálvur taka móti heiðrinum.

Ein annar filmur hjá Søren Kragh-Jacobsen, «Guldregn», varð eisini sýndur á Norðurlandsku filmsdögum í Lübeck í ár. Hetta er barnafilmur, gjordur eftir skaldsøgu hjá Anders Bodelsen.

Ein sjónvarpssending er eisini gjord eftir somu bók. Hana sýndi SuF fyrri nokrum árum síðani.

Michał Leszczyłowski er pólskur, men hevur síðani 1971 buð og arbeiðt í Vesturheiminum. Hann býr nú í Svørki. (Mynd: Sigurd Moe Hetland).

Í skugganum hjá Pelle

Donsku filmsfólkini á stevnuni í Lübeck vóru fegin um heiðurin, sjálvandi.

Tey vóru ikki minst fegin Søren Kragh-Jacobsens vegna. Tí skuggin hjá Emmu hevur verið í skugganum hjá Pelle erobreren, sum jú vann í Cannes í vár. Nú er Emma komin úr hesum skugga. Og tað er sjálvandi í lagi, tí hon tolar væl dagsins ljós.

Tað eru ikki lærdir filmsserfrøðingar, sum avgera, hvør fær Lübecker Film-Linse. Í dómsnevndini eru «vanlig» fólk: í ár vóru ein húsmodir, ein sosialpedagogur, ein gullsmíður, eitt postboð og ein studentur, triggjar kvinnur og tveir menn.

Um hetta fegnaðist Søren Kragh-Jacobsen, tá hann tók ímóti heiðurslønini.

— Tað gleðir meg serliga, at tað er dómurin hjá fólkunum, hjá vanligu askoðaranum, sum her er feldur, segði hann.

Hetta var tiggjunda ferðin, Lübecker Film-Linse varð latin. Fyrstu ferð var í 1979 og fall heiðurin eisini Søren Kragh-Jacobsen í lut. Filmurinn var «Vil du se min smukke navle?»

Í fjør fekk íslendingurin Friðrik Þór Friðriksson heiðurslønina fyrri «Skyttarnar». Ein filmur, sum við

sinum kulda og kliche-kendu persónum als ikki tolar samanburð við «Skyggen af Emma».

Dagblaðið Lübecker Nachrichten stovnaði á sinni heiðurslønina og letur hana.

William Heinesen-Preis

Ein onnur heiðursløn verður eisini latin, tá Norðurlandsku Filmsdagarnir í Lübeck enda sunnukvöld.

Hendan kallast «Preis der Nordischen Film-institute». Hon verður eisini nevnd William Heinesen-Preis, tí heiðurslønin er eitt steinprent av listaverki hjá William Heinesen. Verkið sjálvst hongur í Dansistovuni í Norðurlandahúsinum.

Í dómsnevndini eru trý filmskøn fólk og tey avgjördu at lata Michał Leszczyłowski heiðurin fyrri dokumentarfilm «Regi Andrej Tarkowski». Hetta er filmur, sum sigur frá mæta russiska filmslistarmanninum Tarkowski og størverki hansara «Offret».

Leszczyłowski (hann er pólskur, men býr nú í Svørki) og Tarkowski vóru samstarvsmenn og filmur hansara er eisini minningarorð hansara um Tarkowski, sum doyði av krabbameini í 1986.

«Regi Andrej Tarkowski» sýnir arbeiðsháttin hjá Tarkowski, sýnir, hvussu ómetaliga stórt arbeiði tað er at gera ein film sum «Offret». Tarkowski var sera nærlagdur, alt skuldi vera fullkomið, eisini smæstu smálutir. Sigandi er senen, har fleiri fólk í timar stríðast við at seta upp nokur trø við eitt hús. Tá tey eru liðug, damar Tarkowski onki úrslitið. Trøini rigga ikki kortini. Og boðini eru stutt og greið: takið alt niður aftur og latið tað ganga skjótt!

Sogan um eldsbrunan endar uttan iva í heimsins filmssøgu. «Offret» endar við, at høvuðspersónurin setur eld á húsið hjá sær. Bálíð er ógilt, men just sum upptøkurnar eru í hæddini, boðar Sven Nykvist, fotografurinn, frá, at annað upptøkutólið er vorðið í ólagi.

Alt til onga nyttu og ógiltu ringt lag í nakrar dagar. Men so sigar viljin, húsið verður bygt upp aftur og eldur verður settur á tey. Upptøkurnar verða gjørdar um aftur og hesa ferð eydnast alt.

Tarkowski kravdi nógv av samstarvsfólki sínum. Men størstu krøvini setti hann kortini sær sjálvum. Hann var við í øllum, ikki tí hann ikki hevði alt á øðrum. Men hann helt tað vera skeivt at biðja onnur gera tað, hann sjálvur kundi gera.

Ivaleynt tí er úrslitið so gott. «Offret» er eitt ótrúliga vakurt listaverk, sterkt í innihaldi og myndum.

Í filminum hjá Leszczyłowski eru fleiri brot úr meist-araverkinum innanum samrøðubrot við einkjuna eftir Tarkowski og upplestur úr bókini hjá Tarkowski «Sculpting in Time».

hð

Michał Leszczyłowski (h.m.) við myndini hjá William Heinesen, hann fekk fyrri film sín um Tarkowski (Mynd: Sigurd Moe Hetland).